

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 23. De libris haereticis seu apochryphis. de quibus in Decretis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

2 Dominum nostrum Iesum Christum esse, & fuisse purum hominem, ac prophetam deceptorem, & detestabilem blasphemantes, mendaciter, fallaciter, ac damnabiliter proferunt. Christum seu Messiam in lege promissum, qui iam venit, non agnoscetes, venturum pronuntians, desiderant, & affectant.

3 Per solam legem veterem se iustificari existimant, & saluari: cum tamen secundum veritatem irrefragabilem fidei orthodoxae, non sit aliud nomen sub caelo datum hominibus, nisi nomen Domini nostri Iesu Christi, in quo oporteat nos salvos fieri, teste Apostolo Petro.

COMMENT. XLVII.

Oportunius recenset Eymericus aliquot Iudeorum errores, quam aliorum, de quibus egit haecenus quoniam eorum infidelitas proximius accedit ad haeresim: cum Christianae fidei in figura suscepta omnino renitentur, ut ait Beatus Thomas 2. 2. q. 10. artic. 6.

Num. 1.

a Ad hanc respondemus, quod Iudaei à Iuda, &c.] Est autem Iudas Hebraice, Latine confessio: sed Iudaei nominis proprietatem per scelus, cum filium Dei non agnoscerent, amiserunt, ut eleganter scribit Beatus Clemens lib. 2. c. 64. constitutionum Apostolicarum.

Num. 2.

b Dominum Nostrum Iesum Christum, prophetam deceptorem & detestabilem blasphemantes.] Quantum sit Iudeorum odium in Christum, & impietas in Christianos, docent passim veterum monumenta, ac in primis Nicephorus lib. 4. c. 6. historiæ ecclesiasticae, & lib. 14. c. 16. & Beatus Clemens lib. 2. c. 64. constituit. Apostolicarum, & Zonaras tomo 3. amaliium in Imperio Heraclij.

Ab his multis haereses profluxisse testatur Origenes homilia quadam in Mattheum, & Nicephorus lib. 14. cap. 14. historiæ ecclesiasticae narrat eos Alexandria pulsos à Cyrillo, ut liberaret haeresibus civitatem, & ab Hispaniis, patrum memoria, ob eandem causam à Ferdinando Quinto Rege Catholico eiectos scimus. De his in iure canonico titulus extat de Iudaeis, ubi multas etiam eorum impietates in Christianos licet contemplari, plurima quoque de Iudaeis & contra Iudaeos statuuntur lib. 12. legum Visigothorum (quas sanctus Isidorus recognovit) tit. 1. & 3. Item in legibus Hispaniae septipartitis, par. 7. tit. 24. per totum.

Qui confutrat Iudeorum errores.

Iudeorum errores multi recensent & confutant ex antiquis frequenter Hieronymus, Augustinus, & reliqui Patres, cum se offert occasio in exponendis sacris litteris, quas ipsorum Rabinis, ne de Christo qui iam venit loqui videantur, contorquent & depravant, & Isidorus Episcopus Hispalensis. Cyprianus duobus libris contra Iudaeos. Tertullianus item in libro adversus Iudaeos. Athanasius in libro de incarnatione verbi. Chrysostomus in orationibus adversus Iudaeos. Iustinus martyr Dialogo cum Triphone adversus Iudaeos. Paulus Burgensis in Scrutinio scripturam. Porchetus in libro inscripto, Victoria contra Iudaeos. Rabbi Samuel de aduetu Messiae. Julianus Pomerius adversus Iudaeos. Petrus

A Bles Archiepiscopus Batboniensis contra Iudaeos. Guido Carmelita in summa de haeresibus ut. de haeresibus Iudeorum. Arnaldus Albertinus super Rubrica de haeret. lib. 6. q. 12. multos refert & refutat Iudeorum errores: item Jacobus de Valentia in quaestionibus contra Iudaeos, & Nicolaus de Lyra in quodlibetis, quaestione 5. ite edidit adversus Iudaeos. Petrus Brutus Episcopus Catharensis opere inscripto, Victoria contra Iudaeos, & copiose Petrus Galatinus in opere erudito contra Iudaeos. Ludovicus Vinus lib. 3. de veritate fidei Christianae. Sixtus lib. 2. tom. 1. littera T. bibliothecae sanctae, plurimos et refert Iudeorum errores ex libris Talmud exceptis, & copiose Finus Hadrianus in flagello contra Iudaeos. Denique multas Iudeorum & Rabinorum fraudes ac imposturas novissime detexit Leo Castus in disputatione de translatione sacrae scripturae praefata ad Esaiam commentarios, praesertim ca. 17. 19. 20. 22. & aliquot sequentibus, item Prateolus lib. 9. c. 31. de sectis haereticorum.

Insignem vero Iudeorum perfidiam sepe respiciunt testes Romani Pontifices, multis modis conati sunt eos ad viam veritatis reducere, proposita illis Evangelij veritate, ac sublatis libris, quorum lectione periculosiores fieret et deteriores, ut constat ex rescripto Innocentij III. incipiente, Impia Iudeorum, et alio Nicolai incipiente, Vincæ Soreth. Quae curamuis in primenda in Bullario litterarum Apostolicarum.

Et eadem sollicitudine Gregorius XIII. singulari hebdomadis Romae die sabbati fidei Christianae veritatem Iudaeis hic commorantibus proponendam curavit, ne vllum salutis remedium, & beneficium salutaris genus eis deesse videatur.

Iudaei autem delinquentes multis modis potestati Inquisitionum subiciuntur: quod quando contingat, dicam cum Eymérico infra hac 2. par. q. 46. de quo etiam extat domini Gregorij Papae XIII. extraneaganus, cuius initium est: Antiqua Iudeorum, impressa in fine huius operis inter litteras Apostolicas pro officio sanctae Inquisitionis.

Postremo cum de erroribus Iudeorum agitur, observandum hic est quod admonui supra in hac 2. parte super q. 5. de erroribus ab ipso Christo damnatis, videlicet inter Iudaeos varias olim viguisse sectas, ac peculiare quosdam errores, nuanquam tenuisse sicut docet sanctus Epiphanius lib. 1. tom. 1. contra haereses, haesi. 14. 15. & aliquot sequentibus, & Beatus Clemens Papa 1. lib. 6. constitutionum Apostolicarum, c. 6. & Eusebius lib. 4. c. 27. historiæ ecclesiasticae. & Isidorus lib. 8. Etymolog. c. 4. & Beatus Antonius in summa, parte 4. tit. 11. cap. 6. §. 1.

QUESTIO XXXII.

De libris haereticis, seu apocryphis, de quibus in Decretis.

Nigesima quinta quaestio est. Libri haereticales erronei, seu apocryphi, de quibus agitur in Decretis per Ecclesiam condemnati: qui sunt?

Ad

Ad hanc respondemus, quod tales libri enu-
 merantur in Decretis, ubi sic dicitur.
 In primis b Ariminenſium ſynodum, à Coſtã-
 tio Cære, Conſtantini filio, congregatam, me-
 diante Tauro præfecto, extunc & nunc, & vſque
 in æternum conſitemur eſſe damnatam. Itẽ Iri-
 næricum nomine Petri Apoſtoli, quod appella-
 tur ſancti Clementis libri octo, ꝛ apocryphum.
 Actus nomine Andrea Apoſtoli, apocryphi.
 Actus nomine Philippi Apoſtoli, apocryphi. Ac-
 tus nomine Petri Apoſtoli apocryphi. Actus
 nomine Thomæ Apoſtoli, apocryphi. Euange-
 lium nomine Thaddæi, apocryphum. Euangeliũ
 nomine Thomæ Apoſtoli, quo vtuntur Mani-
 chæi, apocryphum. Euangelium nomine Barna-
 bæ, apocryphum. Euangelium nomine Bartho-
 lomæi Apoſtoli, apocryphum. Euangelium nomi-
 ne Andrea Apoſtoli, apocryphum. Euangelia,
 quæ falſauit Lucianus, apocryphum. Euangelia,
 quæ falſauit Hycius, ꝛ apocrypha. Liber de in-
 fantia Saluatoris, apocryphus. Liber de Natiuitate
 Saluatoris, & de S. Maria, & de obſtetricæ Sal-
 toris, apocryphus. Liber, qui appellatur Paſtoris,
 apocryphus. Libri omnes quos fecit Lenticus ꝛ
 diſcipulus diaboli, apocryphi. Liber, qui appella-
 tur Fundamentũ, apocryphus. Liber, qui appella-
 tur Theſaurus, apocryphus. Liber, qui appella-
 tur De filiabus Adæ vel Geneſeos, apocryphus.
 Centumetrum de Chriſto, Virgilianis cõpagna-
 tum verſibus, apocryphum. Liber, qui appellatur
 Actus Theclæ, & Pauli Apoſtoli, apocryphus. Li-
 ber, qui appellatur Nepotis, apocryphus. Liber
 Proverbiorũ, qui ab hæreticis conſcriptus, & ſan-
 cti Xyſti nomine ſignatus eſt, apocryphus. Re-
 uelatio, quæ appellatur Pauli Apoſtoli, apocry-
 pha. Reuelatio, quæ appellatur Thomæ Apoſto-
 li, apocrypha. Reuelatio, quæ appellatur Stepha-
 ni, apocrypha. Liber, qui appellatur Tranſitus ꝛ
 ſanctæ Mariæ, apocryphus. Liber, qui appellatur
 Pænitentia Adæ, apocryphus. Liber Ogiẽ nomine
 gigãtis, qui ab hæreticis cum dracone poſt dilu-
 uũ pugnaſſe perhibetur, apocryphus. Liber, qui
 appellatur Teſtamentum Iacob, ꝛ apocryphus.
 Liber, qui appellatur Pænitentia Origenis, apo-
 cryphus. Liber, qui appellatur Pænitentia ſancti
 Cypriani, apocryphus. Liber, qui appellatur Pœ-
 nitentia Iamnis, & Mambreg, apocryphus. Liber,
 qui appellatur Sortes Apoſtolorũ, apocryphus.
 Liber, Luſanæ, ꝛ apocryphus. Liber Canonum
 Apoſtolorum, apocryphus. Liber Phyſiologus,
 qui ab hæreticis conſcriptus eſt, beati Ambroſij
 nomine præſignatus, apocryphus. Historia Eufe-
 bij Pamphili, apocrypha. Opuscula Tertulliani
 ꝛ ſue Africani, apocrypha. Opuscula Poſthu-
 miani, & Galli, apocrypha. Opuscula Montani,
 Præſcellæ, & Maximillæ, apocrypha. Opuscula
 omnia Fauſti Manichæi, apocrypha. ꝛ Opuscula
 alterius Clemẽtis Alexandrini, apocrypha. ꝛ O-
 puscula Caiſiani, præbyteri Galliarum, apocry-
 pha. Opuscula Viãtorini Pictauienſis, ꝛ apocry-
 pha. Opuscula Fauſti Reghienſis Galliarũ, apo-
 crypha. Opuscula Frumentij, ꝛ apocrypha. ꝛ pi-
 ſtola Ieſu ad Agbarum regem, apocrypha. Paſ-

A ſio Georgij apocrypha. Paſſio Cyrici, & Iulitte
 apocrypha. Scriptura, quæ appellatur contradi-
 ctio Salomonis, apocrypha. Pilacteria omnia, quæ
 non Angelorum, vt illi conſingunt, ſed demonũ
 magis arte conſcripta ſunt, apocrypha. Hæc &
 omnia his ſimilia, quæ Simon magus, Nicolaus,
 Cerinthus, Marcion, Baſilides, Ebiõ, Paulus etiã
 Samofatenus, Photinus, & Bonofus, & qui ſimi-
 li errore defecerunt, Mõtanus quoque cum ſuis
 obſcurniſſimis ſequacibus, Apollinatus, Valenti-
 nus, ſiue Manichæus, Fauſtus, ꝛ Sabellius, Ar-
 rius, Macedonius, Eunomius, Nouatus, Sabba-
 tius, Cœleſtius, ꝛ Donatus, Eufſtathius, Iouinia-
 nus, Pelagius, Iulianus, & Lattenſis, Cœleſtinus,
 Maximinus, Prifcianus ꝛ ab Hiſpania, Lampe-
 dius, Dioſcorus, Eutycheſ, Petrus, & alius Petrus
 è quibus vnus Alexandriam, alius Antiochiã ma-
 culauit, Acacius Conſtantinopolitanus cum con-
 ſortibus ſuis, necnon & omnes hæreſes, ꝛ quas ip-
 ſi eorumque diſcipuli ſiue ſchiſmatici, docuerunt
 vel conſcripſerunt, quorum nomina minimẽ re-
 tinentur, non ſolum repudiata, verum etiã ab
 omni Romana, & Apoſtolica Eccleſia elimina-
 ta, atque cum ſuis auctoribus, auctorumque ſe-
 quacibus ſub anathematis indiſſolubili vinculo
 in æternum conſitemur eſſe damnata.

† Africanus
 Orig.
 † al. Callſtus
 † Iulianus Ce-
 laenſis, Ce-
 leſtinius, & c.
 orig.
 † Orig. Prẽ-
 ſcillianus ab
 Hiſpania, Ne-
 ſtorius Con-
 ſtantinopoli-
 tanus, Maxi-
 mus, Vnicus
 Lampectius.
 † Hæretici, & o-
 rumque diſci-
 poli, orig.

COMMENT. XLVIII.

Q Via non modo ex erroribus diuerſarum gen-
 tium, & ſectarum hæreſes oriuntur, quas præ-
 cauere, ac extirpare oportet, verum etiã ex libris
 hæreticis, & falſa dogmata continentibus; ideo Ey-
 mericus poſt diuerſarum gentium errores, de libris
 hæreticis, & apocryphis inſtituit diſputationem in
 multis ſequentibus quæſtionibus, ac primum ordi-
 tur ab illis qui damnantur in Decretis.

D a Libri hæreticales, erronei, ſeu apocryphi.]
 Qui libri ad fidem ſtabiliendam, ſeu vt Eymericus
 loquitur plantandam, ſpectant, retulit ſupra par. 1.
 c. Sancta Romana, de quibus dixi ſupra eadem pri-
 ma parte: nunc eos refert, qui fidem violare poſſunt
 vel incertorum ſunt auctororum, vel leuem habent in
 Eccleſia auctoritatem; idque ex decreto Gelafij pri-
 mi, edito Romæ anno Domini CCCXCIII. quod
 refert etiã Gratianus in c. Sancta. 15. diſt. 5. cete-
 rum quæ ab hæreticis, & alijs decretorum compilato-
 res, vt Burchardus, lib. 3. decretorum, cap. 221. &
 Ino Carnotenſis, par. 4. c. 65.

E Quo autẽ apertius hæc queſtio tota intelligatur,
 obſeruandum eſt, ſtria eſſe genera librorum ad reli-
 gionẽ ſpectantium, ſeu de rebus religionis tractantium
 Canonicos, qui ab Eccleſia recipiuntur ad edificatio-
 nem fidelium, ex quibus ſumitur efficax argumentũ
 ad probandum easque fidei ſunt ſcripti Deo imme-
 diatẽ inſpirante, & manũ calamumque diuinorũ
 ſcriptorum in ſingulis etiã minimis adtẽperante,
 de quibus Beatus Auguſt. lib. 11. c. 3. de Ciuitate
 Dei ait ita; Hic prius per prophetas, deinde per
 ſeipſum, poſtea per Apoſtolos quantum ſatis eſt
 ſe iudicauit, locutus, etiã ſcripturam condidit,
 quæ Canonica nominatur eminentiſſimẽ au-

Quot ſint ge-
 nera librorũ
 de religione
 tractantium.

toritatis, cui fidem habemus de his rebus, quas ignorare non expedit, nec per nos ipsos nosse idonei sumus. *hac ille. Idem August. lib. 13. confessio. cap. 15. & epistola 7. ad Marcellinum. & epistola 19. ad Hieronymum, & lib. 1. de doctrina Christiana. c. 37. & lib. 2. de baptismo contra Donatistas, c. 3. Ioannes A Kius in Enchyridio c. 1. Driedon li. 1. c. 2. & lib. 4. c. 4. de dogmatibus ecclesiasticis. Alfonso Casirus li. 1. aduersus hereses. c. 2. Melchior Canus lib. 1. de locis theologicis, cap. 1. 6. 7. & 8. Couarruias lib. 4. cap. 14. varia. resolutio.*

Qui libri a
giographi.

Quor sunt autem libri canonici, quorum nonnullos impudenter heretici impugnant, ponit Concilium Tridentinum, sess. 4. in decreto, de canonicis scripturis.

Alii sunt, quos Theologi Agiographos in Ecclesia vocant, quos eadem Ecclesia approbavit, ut publice quidem ad edificationem fidelium moreque componendos legerentur, non tamen habent firmam fidem, & indubitatam auctoritatem, & hos numeros Gelasius in 2. parte sui Decretis, ibi, iam nunc, & Burchardus lib. 3. decretorum cap. 220. Innotensis par. 4. c. 64. Gratianus in dist. c. Sancta Romana. §. iam nunc. 15. dist. & de his videtur loqui Diuus Augustinus lib. 18. ca. 38. de ciuitate Dei, agitque plene Couarruias li. 4. c. 16. varia. resolut. & alii, & in hoc genere librorum reponuntur sanctorum Patrum scripta, ut Augustinus, Hieronymus, Ambrosius, Chrysostomus, & ceterorum, & Graecorum quam Latinorum, quorum insignis probitas & eruditio cum sanctitate coniuncta valde emicat in Ecclesia Dei, & quanta sit eorum auctoritas, ostendit copiose Melchior Canus li. 7. de locis theologicis.

Qui libri &
quor modis
dicantur apo
cryphi.

Super sunt iam eadem Terii generis libri, de quibus hic Eymericus, quos Doctores vocant apocryphos, de quibus Driedon lib. 1. de dogmatibus ecclesiasticis c. 4. & lib. 4. c. 1. & Couarruias lib. 4. ca. 17. varia. resolutio. & Decretorum architecti locis ferme praecitatis.

Tametsi vero multis modis liber apocryphus dici possit, ut ait Turcremata in c. sancta Romana, 15. dist. quae. 6. nu. 18. & 19. Primum quoniam eius incognitus sit auctor, quamuis nihil contrarium fidei contineat, rursus vel quia extra canonem fertur: nam hunc vocat Hieronymus apocryphum in prologo in libros Regum: tamen quantum ad hanc quaestionem attinet, bisariam Eymericus hic ex Gelasio appellat libros apocryphos. Vno modo eos, qui ab hereticis sunt conscripti aduersus fidem catholicam, quos omnino damnat, vetans penitus ne legantur: & hos verius dixeris hereticos, ut optime admonet Couarruias praecitato loco: Alio modo dicit apocryphos eos, qui modicam leuissimamque habent auctoritatem, quos sancti Patres non approbaverunt nominatim, quamuis nec expresse reiecerint, nec Ecclesia permittit, ut publice in templis legerentur: habent enim multa falsa veris admixta, ut optime explicat Melchior Canus lib. 1. cap. 16. de locis theologicis, vers. prima lex. circa finem.

Ex his tamen multos constat fuisse lectos ab antiquis Patribus, ut colligitur ex Beato Hieronymo in epistola 7. ad Letanium ait: Cateat omnia apocrypha, & si quando ea non ad dogmatum veritatem, sed ad signorum reuerentiam legere vo-

luerit, sciat non eorum esse, quorum titulis pronotantur, multaque his admixta vitiosa: & grandis esse prudentiae aurum in luto quaerere. *hac ille. Et has duas postremas significationes intuetur Eymericus prudenter proponit quaestionem de libris haereticis, erroneis, seu apocryphis.*

In primis Ariminensem synodum, Erat tota hac quaestio in omnibus Directorijs prorsus deprauata, atque etiam in vulgatis Gratiani codicibus usque de sumpta fuerat. eam imprimi curauimus in hoc Decreto Gelasio, quod nunc legitur in 2. tom. conciliorum Colonienis editionis, fol. 319. & Decretum Gratiani nuper Romae editum, anno MDLXXXII.

Si quis autem singulas, quae in hoc decreto de libris apocryphis continentur, nosse desiderat, legat Couarruiam lib. 4. ca. 17. varia. resolutio. vbi totam hanc quaestionem illustrat, quae persequi non est nostrae breuitatis, aut instituti.

Illud hic tandem monebo, huic Decreto Gelasio prohibitorum librorum, responderi nunc etiam in republica Christiana Indices, quibus damnatae doctrinae libri adnotantur, quos Romani Pontificis auctoritate viri docti Romae conficiunt, nullum fere librorum genus omittentis, quorum dogmata non expendant.

Iam de materia librorum prohibitorum copiose diximus supra in hac 2. parte in principio super ca. Fraternalitatis, de haeret.

V A E S T I O XXIII.

De libris damnatis in Decretalibus.

igesima quarta quaestio est: Libris reiectis, & erroneis, de quibus agitur in Decretalibus per Ecclesiam condemnatis, qui sunt?

Ad haec respondemus, quod alibi in Decretalibus, libri tales non apparent per Ecclesiam condemnati, nisi in maiori volumine extra de sum. Trinit. & fide catho. c. Damnatus, vbi sic dicitur:

Damnatus igitur, & reprobamus libellum seu tractatum, quem Abbas Ioachim edidit contra magistrum Petrum Lombardum de vnitatis seu essentia trinitatis.

COMMENT. XLIX.

Ad hanc respondemus, quod alibi in Decretalibus, (&c.) Materiam huius quaestio- nis sub alijs uerbis tractauit Eymericus supra, in hac 2. parte, quae. 7. agens de erroribus damnatis in Decretalibus, de quo argumento vide sanctum Antoninum in summa. parte 4. tit. 11. ca. 7. §. 2. & Turcrematam in summa de Eccles. lib. 4. parte 2. cap. 35.

Iam in Decretalibus praeter hunc libellum sine tractatum Abbatis Ioachim, damnata quoque sunt capitula Caestui atque Pelagii haereticorum in ca. Fraternalitatis, de haeret. de quo abunde diximus supra, in hac 2. parte, super dicto c. Fraternalitatis.

QVAE-